

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Presters tro og teologi / Jesus midt i religionsmangfoldet / Homofilisaken - Noen tanker om situasjonen i dag og veien videre / Bibelske "maktperspektiver"? / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

- 3. søndag etter pinse – Torbjørn Holt
- 4. søndag etter pinse – Jørund Middtun
- 5. søndag etter pinse – Øystein I. Larsen

Vi vet mye om presters teologi,
men lite om deres tro

Presters tro og teologi

"Vi vet mye om presters teologi, men lite om deres tro". Den overskriften sto i avisen Vårt Land omtrent samtidig med at jeg ble ordinert til prest. Jeg har tenkt en del på den. Er det sant? I forhold til de fleste interessante påstander, også denne, er det vanskelig å svare et enkelt "ja" eller "nei". Det avhenger av hvilke

miljøer og hvilke prester man har under lupen - og av øynene som ser. Og det forutsetter at vi definerer tro og teologi som ikke sammenfallende størrelser...

Når folk hører at jeg er prest, forteller de gjerne om de prestene de kjenner eller har møtt. Heldigvis er det mange som har med seg

gode erfaringer med prestestanden. Vi gjør en viktig jobb, som betyr mye for mange mennesker, og ofte gjør vi den godt.

Men noen er kritiske og skuffet. Ofte går det på troverdighet. At de ikke opplevde presten virkelig nærværende. At de synes presten er en person på prekestolen og en helt annen ellers. At presten doserer mye teologi, men i liten grad formidler sin egen tro og sitt eget møte med både bibeltekster og virkelighetens utfordringer.

Noen av oss er vokst opp i sammenhenger hvor vitnesbyrdkondisjonen var sterk. Mange i forsamlingen var i stand til å reise seg opp på kort varsel og fortelle om sin tro og hva Jesus hadde gjort for dem. Og menighetens åndelige leder, hva enten det var en prest eller pastor, var kanskje god til å fortelle om sin egen tro og sine åndelige opplevelser. Noen ganger litt klamt, litt mye Kanaan-språk, eller for mange seiershistorier? Andre ganger troverdig og inspirerende.

Selv vokste jeg opp i en statskirkemenighet, og jeg kan ikke huske at det var særlig mange trosfortellinger og vitnesbyrd å høre, kanskje med unntak av delevelder på leir og TenSing-andakter. - Minst fra prestene?

Vi er forskjellige som prester. Heldigvis. Vi har ulike gaver og begrensninger, og ulike erfaringer som har formet oss og vår forkynnelse. Vi er forskjellige generasjoner, som er preget av ulike prekenidealer. Men når jeg gjennom tre fødselspermisjoner har sittet i

benken og hørt forskjellige forkynnere, har det slått meg at jeg gjerne skulle visst litt mer om prestens tro. Jeg kommer med en nysgjerrighet på hva møtet med en for meg vrien prekenetekst har gjort med forkynneren - og får vite fint lite om det. Det sies mange riktige og gode ting, men jeg savner noe. En direktehet, en sårbarhet. De spørsmålene som viser hennes eller hans runder med teksten i forhold til egen tro og hverdag. Selv er jeg kan hende for problematiserende og for tydelig på min egen opplevelse av møtet med teksten. Jeg har det i bakhodet når jeg forbereder preken. Poenget må vel være en selvinnsett som forteller meg hva som er min styrke som forkynner, og hva akkurat jeg trenger å jobbe med.

Det sies mange riktige og gode ting, men jeg savner noe. En direktehet, en sårbarhet.

En nærhet til eget liv, egen tro og egen forkynnelse.

Er det vanskelig for teologer å skjelve mellom "min teologi" (i den grad man kan snakke om *min* teologi) og "min tro"? Hva med forholdet mellom teologi, tro og erfaring? Jeg har liten tro på vanntette skott her. Men jeg er glad når jeg opplever forkynnere som våger å by på seg selv, og som kan formidle forståelig og livsnært om hva troen betyr i deres liv. Med teologisk tyngde.

SUNNIVA GYLVER
sunniva@gylver.no

Jesus midt i religionsmangfoldet

ARILD ROMARHEIM

Hensikten med denne artikkel er å sammenstille religionsvitenskap, samtidsanalyse og teologi på en enklest mulig måte, slik at det kunne gi ideer til aktuell forkynnelse og kirkelig undervisning. De tre delene er utformet som småstykker som hver for seg - eller som en serie - kunne settes på trykk f. eks. i et menighetsblad. Hovedpoenget er at Jesu særstilling må bli noe mer enn en steril ovenfra-og-ned kristelig påstand, en påstand som lett preller av på dagens pluralistiske, selvstendige og antiautoritære tilhørere. Jesu "uniqueness" kan beskrives som et religionshistorisk og samtidshistorisk faktum, i tillegg til at det dreier seg om forkynnelseens fundamentale punkt. Min erfaring er at dette handler om høyst hverdagslige utfordringer for lek og lærd i dagens åndssituasjon. Hvordan hevde Jesu enestående stilling uten å havne i en eller annen form for religiøs "rasisme" i andres øyne?

I. Nysgjerrig på Jesus.

"Jesus" er et av tidens store tema. Dette ordet rører ved folks følelser - til glede, håp, irritasjon eller ubehag. Bildet av ham spriker i mange retninger. Ved årtusenskiftet gikk det opp for folk at hele vår tidsregning faktisk er oppkalt etter denne snekkersønnen fra Nasaret, noe som er ganske utrolig i seg selv. "The Passion of Christ" (2004) sitter igjen på netthinne til millioner, reklameplakaten for filmen og videoen kunne sees over alt. Bestselleren "Da Vinci-koden" (2003) hevdet å ryste hele vårt kulturgrunnlag med sin avsløring av kirkens forfeilede Jesus-forståelse, og kommer med en mer menneskelig Jesus, gift med

Maria Magdalena. Det minner ikke så lite om den Jesus vi møtte i storslåtte filmer som "Jesus Christ Superstar" (1970) og "The last Temptation of Christ" (1988). Jesus er viktig, selv for dem som ikke liker kirkens versjon av ham. Samtidig har Pave Johannes II demonstrert noe av kraften som lever i de gamle kirker. Millioner fylte Roms gater - mange unge - ved hans død i april 2005 etter 27 år som leder av verdens katolske kristenhet. I Taizé-klosteret i Frankrike samles hundretusenvis i løpet av hvert år fra ulike kirkesamfunn til retreat for å leve i ei uke i bønn. De synger hengivent fra den spesielle sangskatten som har spredd seg fra dette sted som en stille vekkelse gjennom de siste 60 år: "O Christe Domine Jesu" - "Å, Kristus, Herre Jesus". 90% av deltagerne er under 30 år.

Folkets Jesus.

Spør du Ola og Kari så svarer bortimot halvparten nokså kristent at "Jesus er Guds sønn" (44%), og at Jesu oppstandelse fra de døde er "en faktisk historisk hendelse" (40%). Omtrent like mange sier det motsatte (Opinion/Aftenposten 2004). *Norsk Jesustro står med andre ord på vippen.* Og gruppen av tvilere øker litt fra år til år. Blant eldre over 60 regner de fleste (58%) seg som "kristen", mens bare en tredjedel (34%) av den yngre garde (18-29 år) sier det samme. Stadig flere lurer altså på om Kirkens Jesus er troverdig. Spør man om "Jesus var et godt menneske" er det enklere å svare, rundt 80% mener det.

I dagens åndelige landskap er det mange som gjør krav på sannheten. Aldri har det vel vært så mange profeter og guruer. Jesus føyer

seg inn i en lang rekkefølge av åndelige mestere fra tidens morgen til i dag. Jesus anses av mange kun som en i rekken, og dermed ikke enestående. Kristendommen er ikke det eneste. Man vil samle det beste i alle religioner, uten å gå for dypt inn i en bestemt av dem. Det er blitt trendy med *religiøse pyntegjenstander*. I entreen møter du Buddha som sitter mediterende. I stua er det en liten alterkrok med ikoner av Maria og Jesusbarnet, healingbjeller fra Tibet og brennende new age-lys og røkelse fra India. På soveromsveggen henger det et stort, vakkert kors. Det er trendy å være multireligiøs: Man vil ha en åpen, altomfattende åndelighet, hvor Jesus føyer seg naturlig inn i rekken. Nyreligiøsiteten forsøker å forene alt og opererer ofte med en "hellig tradisjon", en rekke av åndelige mestere - gjerne inklusive Jesus - som ofte ender opp med deres egen leder av i dag som det foreløpig siste ledd i tradisjonen av "mestere".

Symbol på det fineste og beste - uansett religion.

Men vi kommer ikke forbi at det virkelig er noe er spesielt med denne forunderlige mannen fra Nasaret som omga seg med en håndfull ulærde menn og kvinner. Han er uten tvil blitt den største, sett i verdensmålestokk. Han er blitt en *kulturell identifikasjonsfigur* av verdensformat. Det vil si at mange gjerne vil gjøre ham til "sin", bruke ham som eksempel på sitt eget livssyn. Rasjonalisten og kristendomskritikeren Ernest Renan avslutter sin berømte bok "Jesu liv" (1863) med å si at "i ham finnes fortettet alt det som er av godt og av opphøyet i vår natur".

Religiøse enere gjelder jo vanligvis som mestere for sin egen religions tilhengere. Hinduene følger sin store Guru, buddhistene hyller sin Buddha, muslimene ærer sin Muhammed. De kristne opphøyer naturligvis sin Jesus. Men det spesielle er at han samtidig blir hyllet i en mengde religioner utenfor den religion som bærer hans navn. Alle de tre største verdensreligioner, kristendommen, islam, og hinduismen, ærer ham på hver sin måte. Islam ærer Jesus som en av de alle største profeter som har levd, som ble født av jomfru Maria, gjorde store under, vakte opp døde og ble opptatt til himmelen. Ny-hinduismen ser på Jesus som en meditasjonsmester, en yogi, og

innlemmer ham i rekken av store skikkelser som Shankara, Ramakrishna og Gandhi. Altså: Av alle religiøse genier og mestere gjennom tidene er det udiskutabelt at Jesus er den som rent faktisk har hatt størst betydning for menneskeheten og æres av flest mennesker rundt om i dagens verden. Det er derfor ikke rart at folk er nysgjerrige på Jesus - slik de var allerede for 2000 år siden.

II. Jesus som en av mange - eller spesiell.

Etter at Jesus hadde vandret rundt med disiplene i tre år, samlet han dem rundt seg for en oppsummering. Det var like før han skulle til Jerusalem for å dø. Hadde de skjønnet hva dette dreide seg om? Kunne han nå reise fra dem i forvisning om at de ville føre hans sak videre? Beretningen finner vi i Matteus 16, 13-26. Han stiller dem to klare spørsmål, og deretter forteller han om den skjebnen som venter ham i Jerusalem i påsken som er nært forestående. Til slutt utfordrer han dem til tøff etterfølgelse - med livet som innsats.

Dette kalles ofte "kirkestedet" for det er her Peter kommer med sin store bekjennelse etter at Jesus hadde spurt disiplene om hva de mente om han: "Du er Messias, den levende Guds sønn!". Dette har siden stått som en modell for enhver sann kristen bekjennelse. Dette var klippen som kirken skulle bygges på, en guddommelig sannhet som intet menneske har tenkt ut "for dette har ikke kjøtt og blod åpenbart deg, men min Far i himmelen". Slik prekes det fortsatt i våre kirker over denne tekst. Men predikanten glemmer ofte at det var et spørsmål først, nemlig: "Hvem sier *folk* at Menneskesønnen er?" Det er som han vil si: Har dere, mine kjære disipler, drevet opinionsundersøkelser i marken? Det er ikke nok å vite det riktige ("kristelige") svar på spørsmålet. Du skal også lytte til de mange mer eller mindre riktige svar som svirrer rundt blant folk flest. Først da kan du samtale med dem, etter at du har lyttet og prøvd å forstå.

Og disiplene hadde gjort jobben sin. De hadde gjort mer enn å bare lytte til sin rabbi og sitte ved hans føtter. Jesus var på alles lepper og disiplene hadde tydeligvis brukt en god del tid sammen med folk flest. Hans tallrike helbredelser var allment kjent. Også de skeptiske

skriftlærde måtte medgi det. Tusenvis hadde lyttet til Bergprekenen og andre kraftfulle taler. Han var både elsket og hatet - på høyeste hold i det jødiske samfunn. Både høy og lav visste om ham og hadde meninger om han. Så sterkt inntrykk hadde Jesus gjort på folk at han ble sammenlignet med det høyeste de kunne sammenligne med: han var "en av profetene", og i denne tekstsammenheng ble flere av de største nevnt: Elia, Jeremia, Døperen Johannes - kanskje var til og med en av dem stått opp fra de døde?, slik man ventet i endetiden. Altså satte folk Jesus så høyt som man ut fra samtiden kunne sette noe menneske. Han var en i rekken av de fremste profetene man kjente til. Og vi skulle vel kunne tro at Jesus var fornøyd med denne hederlige omtale. Men nei, det var han ikke. Han er ikke en i rekken av profeter; selv denne høye kategorien blir for lav for ham. Han vender seg derfor til disiplene på nytt, nå med et ettertrykk: "Og dere, hvem sier dere at jeg er?" Og svaret ble Peters berømte bekjennelse.

Der kunne fortellingen stoppet, og alt var vel. Jesus hadde en topp motivert flokk rundt seg, klar til å føre oppdraget videre, med Peter i spissen. Men så kommer det et ubegripelig antiklimaks: Han forteller straks at han snart skal gå en grusom død i møte. Peter motsier ham umiddelbart - i beste mening. Han vil at Jesus skal gå utenom korset. Og tilbake-meldingen er ytterst brutal. Denne fristelse vil ikke Jesus høre, den kommer fra Satan selv. "Vik bak meg, Satan!". Og den flotte apostel-leder, som nettopp hadde vist slik sans for det guddommelige hevet over enhver menneske-vidsom, blir nå satt gruelig på plass: "Du har ikke sans for det som Gud vil, bare for det som mennesker vil". Vi skjønner av ordbruken at her må det være noe ufattelig viktig som står på spill.

Her rører vi ved noe av det dypeste ved Bibelens beskrivelse av Jesus: korsets mysterium, aldeles ubegripelig for den menneskelige tanke. Jesus kan være populær som en rabbi, en mester, en helbreder, en profet, ja, som Guds opphøyde Sønn - men ikke den kors-festede og fornødrede. Dette kommer ikke noe menneske på å hevde om ham. Dette er gud-dommelig. Kristendommen er korsets religion. Det er ganske ufattelig at Matteusteksten, hvor

Peter kommer i et så ugunstig lys, kunne over-levne i en kirke hvor den samme Peter ruvet som den første leder. Det gir teksten et enestående preg av ekthet, og sier også noe om troverdigheten i den eldste kristne overlevering. Korsets ubegripelighet er enda tydeligere understreket i Luk. 18,34: "Men de skjønnte ikke noe av dette. Det var skjult for dem, og de forsto ikke hva han mente."

Akkurat denne sida ved Jesus er det ingen religioner som forstår eller ønsker å forstå, tanken om at det meningsløse blir meningsfullt, at fornødrelsen dypst sett er en opphøyelse, at Gud lar ondskaperen skjue for så å bruke dette som en soning for all verdens ondskap. Dette avvises av alle religionsformer utenom kristendommen. Korset er et mot-sigelsens symbol i religionenes verden.

III. Korsets gåte - midt i blant religionenes mylder.

Går vi til de store verdensreligioner, ser vi at islam utvetydig avviser tanken om Jesu fornødrelse på korset. Allah ville ikke latt sin profet i stikken på denne måten. Derfor tror de - ut fra Koranens egne beretninger - at Jesus ble tatt opp til Allah like før de skulle gripe ham, og Jesu utseende ble overført til en annen person slik at de tok feil mann og korsfestet han i stedet.

Ifølge Buddhismen er selve fokuset på Jesu korsfestelse en uhyrlighet i seg selv. Bare det å se et krusifiks kan være en stor påkjenning for en buddhist. Japaneren D.T. Suzuki (kjent for sin "An Introduction to Zen Buddhism") mener at kristendommens dveling ved lidelsen viser Vestens tendens til brutalitet og vold, i motsetning til Buddhismen som er mildhetens religion. "Kristus bærer lidelsen helt til enden av sitt jordeliv, mens Buddha får slutt på lidelsen mens han lever ... Kristus henger hjelpeløs og full av gru. For det østerlandske sinn er det nesten uutholdelig å se dette".

Den berømte hindulærer, Maharishi, som brakte Transcendental Meditasjon til Vesten, omtaler Jesus som en som ikke kunne lide fordi han var på et så høyt åndelig nivå - uansett om det kunne se ut for andre som at han led. Liksom en indisk fakir sitter på sitt spikerbrett uten å kjenne smerte, kan man si at Jesus demonstrerte at han var fullstendig hevet over

denne verdens smertefornemmelser. En annen hindu, en brahmin, sa følgende til meg etter at jeg hadde fortalt historien om Jesu korsfestelse, som han for øvrig aldri hadde hørt før, under en samtale i India i 1979:

”Dersom det er slik du sier, at Jesus endte sitt liv på denne grusomme måten, må det være fordi han hadde gjort noe grusomt, enten i dette liv eller i et tidligere. Karmas lov er absolutt. Alle får som fortjent. Ingen kan bære andres synder.”

Tilbake i vårt eget land, i New Age - tidsskiftet ”Alternativt Nettverk”, finner man stadig redaksjonelle angrep på den kristne forsoningstanke. De hevder at Kirkens tro gjenspeiler et maktspråk, og at utvelgelsen av de fire evangelier ”mest handlet om makt og politikk” (6/2000). Thomasevangeliet viser en mer troverdig Jesus, mener de, og har lenge vært på bestsellers toppen av alternativlitteratur i Norge. Bladet har god medvind i disse Da Vinci-tider med 15 000 abonnenter og samler titusener til sine årlige alternativmesser rundt om i Norge. Tankegangen herfra har økende respons fra folk flest. Det er ikke uvanlig å høre en replikk som denne som kom over bordet under et nabotreff på den lokale prestegård:

”Det må være en fæl Gud dere kristne har, som ikke vil tilgi før han ser blod. Hvorfor kunne han ikke bare si at han satte strek over alle menneskenes synder - uten hele denne bloddryppende historien om Jesus på korset? Det er barbarisk, primitivt.”

Suksessforfatteren Margit Sandemo representerer på sett og vis en norsk-svensk variant av Da Vinci-konseptet, med 30 millioner solgte bøker. Hun mener at Jesus var en stor personlighet, som tilhørte et hemmelig brorskap, Essenersamfunnet, en forløper for Rosenkorsordenen, som hun selv er medlem av. Jesus overlevde korsfestelsen. Det var derfor ingen forsonende død, ei heller noen oppstandelse. Kristendommens budskap er helt udugelig i møte med verdens ondskap, mener hun i boka ”Vi är inte ensamma” (1990): ”När såg man sist Gud göra något reelt? Det siste vi hörde från honom, var at han spikrade fast sin ende son på ett kors. Sedan har det varit mycket tyst från den kanten.”

Dyp av visdom.

Vi ser at budskapet om korset i dag vekker de forskjelligste reaksjoner, akkurat som i bibelsk tid. ”For jøder spør etter tegn og grekere søker visdom, men vi forkynner en korsfestet Kristus. For jøder er dette anstøtelig og for hedninger uforstand.” 1. Kor 1,22. Grunnen til at mange avviser tanken om forsoningen, er det østlige menneskesyn som ligger bak mye av vår tids religiøsitet: mennesket er selv Gud, bare det ser dypt nok i sin egen natur. Vårt problem er ikke synd, men manglende innsikt om vår egen storhet. Med et slikt menneskesyn er det innlysende at korsets budskap må virke provoserende. Utfordringen er å formidle til dagens mennesker at menneskets tragedie var så dyp - og er - så dyp at et slikt offer var nødvendig. Kanskje kan filmer som ”Der Undergang” (2005) og andre dyptlodende krigsfilmer bane veg for den tanke at mennesket er i stand til å berede sin egen undergang, ”fortapelse”, både individuelt og kollektivt - og det kan skje de ”beste”. Reell forsoning kan aldri være noe lettvind. Først når vi forstår hva forsoningen koster, kan tilgivelsen røre oss på et så dypt plan at det også kanskje kan forandre våre liv. Grunnen til at korset er så ubegripelig er at høydeforskjellen mellom Gud og oss er så ufattelig stor. Nettopp denne høydeforskjell er det som utjevnes i og med personen Jesus, både ved hans fødsel inn i vår verden, hans liv blant alminnelige mennesker, hans unike død, oppstandelse og himmelfart. Hva som er vanskeligst å forstå ved korset, er ikke godt å si. Korset er en gåte. Det er ubegripelig at vi flotte, gudskapte mennesker kunne være falt så dypt. Men det er enda mer ubegripelig at Gud kunne elske oss så høyt at han ved sin Sønn gikk inn dødens ytterste mørke for oss. Evangeliets budskap - og dets eksklusivitet - er dermed betingelsesløst: uten kors ingen frelse. Jesus kunne ikke ha gått utenom. For den kristne blir korsets gåte til syvende og sist en oppsummering av Guds vesen, et tema for lovsang, slik det samles i Rom. 11, 33-36:

”Å, dyp av rikdom og visdom og innsikt hos Gud!

Hvor uransakelige hans dommer er, og hvor ufattelige hans veier!

... Fra ham og ved ham og til ham er alle ting.

Ham være ære i evighet. Amen.”

Homofilisaken

Noen tanker om situasjonen i dag og veien videre

HALLVARD S. HOLMBOE

Vær tro mot sannheten i kjærlighet.

Og sannheten den har vi fått se en flik av, alle sammen, men ingen av oss har fått den fulle og hele Sannhet. Desto viktigere er det at vi *er tro mot det Gud har latt oss se*. Og vi må være det i *kjærlighet*. Det vil si at vi må være åpne for den biten av sannheten som andre kan ha fått se, også når de kommer til andre konklusjoner enn vi selv.

Noen iakttagelser

1.

I utredningen Homofile i kirken (HiK), fra Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili (Kirkens informasjonstjeneste 1995) finner vi flere uttalelser fra homofile som utvider erkjennelsen for de fleste av oss, blant annet denne fra en kvinne som var ansatt i en kirkelig stilling: *"Jeg måtte til stadighet skjule for andre en vesentlig del av hvem jeg er. "Har du ikke funnet deg en kjekk gutt?" Etter hvert som månedene ble til år, kjentes spørsmålet som et slag i trynet. Det var ikke det at jeg måtte lyve direkte. Det tror jeg ikke at jeg gjorde. Men det å måtte gjemme bort den viktigste personen i mitt liv, omtale henne som en hvilken som helst venninne - det slet kraftig på kreftene, på troen, på livsgleden. [- - -] Jeg kunne så godt som regne med ikke å få en annen stilling i*

kirken dersom jeg fortalte om noe av det beste som hadde skjedd meg." (s.18)

Her er det tydelig at en forelskelse mellom homofile kan være like vakker og berikende som mellom heterofile. Det fins i ikke antydning i Bibelen om at forfatterne har vær oppmerksom på denne siden av saken.

2.

Jeg var en gang på et temamøte om homofili, der en ung jente stod fram. Hun fortalte gripende om sin kamp med Gud og seg selv da hun ble klar over at hun var lesbisk. Til slutt orket hun ikke mer, men la det hele i Guds hender. Det gjorde et mektig inntrykk på oss alle da hun så fortalte at hun etter dette det følte seg helt frigjort, hun kunne trygt akseptere sin situasjon, og hun fikk frimodighet til å stå fram med sin legning. - Fire dager etter var jeg på en sammenkomst sammen med en prest som med sorg i hjertet måtte konstatere at kirken i dag ikke er den samme som den kirken han ble ordinert i, og som han var blitt oppriktig glad i, og det var med vemod han nå vanskelig kunne se noen annen utvei enn å forlate den. Jeg ble sterkt grepet da det gikk opp for meg at de to har forholdt seg til den samme Gud og holdt seg nær til Ham i sine kamper.

På denne måten fikk jeg se to biter av sannheten.

- Det kan ligge ekte kristen overbevisning bak begge syn.
- Begge deler kan ikke være riktige, slik vi kan se det i dag.

Kan vi lære noe av historien?

Og det er ikke første gang i kirkehistorien at dette har skjedd. Gang på gang har vi sett at når nye problemstillinger dukker opp, har begge parter vært så hellig overbevist om at de har rett at mange har bekjempet sine meningsmotstandere med til dels svært ukristelige midler. Men heldigvis har det også vært mange som har tatt problemene opp på en mer saksvarende måte, og så har man - kanskje etter århundrer - kommet fram til en løsning som folk rett og slett ikke hadde forutsetninger for å se på den tiden problemet oppstod.

La oss se på ett eksempel som ligger så langt tilbake at vi kjenner fasiten. Den kaster lys over vår situasjon i dag. Helt på slutten av 1500-tallet ble Kirken oppskaket av en munk med opprørende kjetterske meninger. Han het Giordano Bruno. Blant annet påstod han at himmelhvelvingen ikke eksisterte, at verdensrommet var uendelig. Dette var aldeles uhyrlig. Her setter han seg opp mot Guds klare ord, slik Kirken har forkynt det i halvannet årtusen. Et meget sterkt skriftbevitnet utsagn. Himmelhvelvingen ble skapt på skapelsens annen dag, og den er bevitnet gang på gang, i Salmenes bok, hos flere av profetene og andre steder i Bibelen Kirken taklet den situasjonen etter sin tids skikk. Den erklærte Giordano Bruno for kjetter og brente ham på bål i år 1600. Det skulle ta langt inn på 300 år før Kirken kom til rette med dette problemet.

"Men dette er da et aldeles umulig eksempel," var det en som sa til meg en gang jeg nevnte denne historien, "for Bibelen er ikke noen lærebok i naturfag". Det han slo i bordet med, var nettopp den erkjennelsen Kirken nådde fram til mot slutten av 1800-tallet.

Vi tar generelt avstand fra å brenne mennesker og spesielt som teologisk virkemiddel. Men vi kan ikke klandre kirkens menn den gangen for at de reagerte kompromissløst overfor Brunos uttalelser. De hadde sterke grunner

til å se på dem som trusler mot fundamentale teologiske prinsipper. Enda verre var det med reformasjonen. På riksdagen i Augsburg i 1530 bad de lutherske fyrstene om at deres sak skulle tas opp på et konsil. Det er først i våre dager, nesten et halvt årtusen seinere, at vi har fått i gang en fornuftig dialog mellom katolikker og lutheranere. I mellomtiden har vi vært gjennom et inferno av kjetterforfølgelser og religionskriger.

For meg ser det ut som homofilstriden er et eksempel på det samme. Skal vi for en gangs skyld prøve å lære av historien? Nå er frontene skarpe, og begge parter mener å ha gode bibelske grunner for sitt syn. Heldigvis er kjetterbålens tid forbi, og det er etter hvert blitt slutt på de verste eksemplene på nedrakking og personforfølgelser av annerledes tenkende. Men uenigheten er der, og det kan være smertefullt nok for mange på begge sider. Nå forteller historien oss at det er gode sjanser for at generasjoner etter oss kan finne fram til løsninger som vi ikke har forutsetninger for å se.

Veien videre

Det er her vi får ta opp tråden og fortsette en fordomsfri dialog i sannhets og kjærlighets og sindighets ånd. Med "fordomsfri" tenker vi selvfølgelig først og fremst på hovedpersonene, de homofile. Her er mye ugjort, men vi begynner da så smått å få bukt med dem. Det er betydelig lettere å være homofil i dag enn for bare ti år siden, for ikke å snakke om den utviklingen som foregikk gjennom hele siste halvdel av forrige århundre.

Men det er andre fordommer som er verre å tackle, fordi vi ofte ikke er oppmerksomme på at de er fordommer. Jeg tenker på fordommer mot dem som mener noe annet enn vi selv - fordommer av typen: De som har en liberal holdning til homofile bøyer kne for tidsånden og setter Guds ord til side for å tekkes mennesker. De som føler seg bundet av Guds ord, slik de har levd seg inn i det, er fanatiske fundamentalister, dømmesyke og kjærlighetsløse. Skal vi komme noen vei, må vi satse på at det ligger ærlig kristen overbevisning til grunn på begge sider.

Lærenemndas uttalelse av 08.12.2005 er et godt hjelpemiddel til å komme videre på veien.

Her legger begge parter fram sine synspunkter på en grundig og saklig måte. De er enige om at Skriften må være øverste autoritet, og at Jesus Kristus er Skriftens sentrum. De samler seg til slutt i dette:

Samtidig som uenighet og meningsforskjeller verken skal tildekkkes eller knebles, skal de heller ikke overdramatiseres. [- - -] Det bør være romslighet i kirken til å tåle at enkelte unndrar seg gudstjenestefellesskap av samvittighetsgrunner, selv der kirken som helhet ikke anerkjenner grunnlaget for denne vegring. Og helt til slutt: Det er et ansvar for hele kirken å tenke igjennom hvordan en håndterer denne uenigheten - i respekt for dem som har et annet syn enn de selv har, og i respekt for de mennesker som mest direkte berøres av det aktuelle spørsmål.

Uenighet om skriftforståelse

Alle medlemmene i Lærenemnda er enige om at Skriften er øverste autoritet. Og vi må alle stille oss åpne for spørsmålet: Har vi forstått Skriften rett? Det skal sterke grunner til å bryte opp fra gammel hevdvunnen skriftforståelse. Men det hender at ny erkjennelse tvinger fram en revisjon. Ett eksempel er forholdet mellom Bibelens ord og den nye naturvitenskapelige erkjennelsen.

Et annet eksempel finner vi i lastekatalogen i 1.Kor 6,9-10:

Vet dere ikke at de som gjør urett, ikke skal arve Guds rike? Ta ikke feil! Verken de som lever i hor, avgudsdyrkere, ekteskapsbrytere eller menn som ligger med menn eller lar seg bruke til dette, verken tyver, pengegriske, drukkenbolter, spottere eller ransmenn skal arve Guds rike.

Her står det med klare ord at "menn som ligger med menn" ikke skal arve Guds rike. Ja, og det står med like klare ord at "drukkenbolter" skal lide samme skjebne. - Det er vel ingen i dag som vil påstå at alkoholikere på grunn av sin skjebne skal være utestengt fra Guds rike. Nå fins det selvfølgelig ikke noe grunnlag for å trekke paralleller mellom homofile og alkoholikere. Det eneste de har felles er at de figurerer side om side i en av Paulus' lastekataloger. Men dermed er det også sagt at det som sies om dem, må fortolkes etter de samme prinsipper. Ikke slik at vi kan si at gjelder det for alkoholikere, så må det også gjelde for homofile. Vi må undersøke hva det er

som gjør at vi kan se bort fra fordømmelsen av alkoholikere i dag. Og det ligger vel klart i dagen. De er våre medmennesker, de lider under den tunge lasten, og vi har midler til å hjelpe dem. Det virker som dette var en ukjent problemstilling for Paulus.

Pkt 1. under "Noen iakttagelser" ovenfor viser at vi har en erkjennelse angående homofile som de bibelske forfattere ikke viser at de har, og den er av en slik art at vi iallfall bør vurdere om vi skal endre vår oppfatning. Det ser ut som vi har å gjøre med en variant i skaperverket. Noen har sammenlignet det med blindhet eller keivhendthet. Dette er en problemstilling som lærenemnda ikke har drøftet, men den må tas opp hvis vi skal komme videre. Selv om nemnda ikke drøfter saken, peker de på et forhold som kan være utgangspunkt for en slik drøfting. Den peker på at

det følelsesmessige forhold mellom to mennesker har fått langt større vekt i forståelsen av ekteskapet og andre samlivsformer. [- - -] Det seksuelle samlivet er et uttrykk for en dyp intimitet og en samhörighet som har en egenverdi. [- - -] Nærhet, kjærlighet og intimitet er verdier som kristen etikk understreker som gode. Når disse kvalitetene framheves i moderne samlivsforståelse, innebærer det for det første en utdypet forståelse av hva mennesket og dets behov er. [- - -] Et godt samliv med en partner er betinget av at en både gir og mottar kjærlighet, nærhet, troskap og respekt.

Det later for øvrig til at Paulus ser på homofil praksis som noe menneskene har valgt. "Kvinnene gav seg hen til unaturlig kjønnsniv istedenfor det naturlige. På samme måte sluttet mennene å ha naturlig samliv med kvinner og brente i begjær etter hverandre" (Rom.1,26). De vitnesbyrd fra lesbiske vi har referert til ovenfor, rammes iallfall ikke av denne karakteristikken. Og vi har også mange andre vitnesbyrd fra fortvilede mennesker som så visst ikke har valgt den livsformen - tvert imot. Vi har eksempler på at noen er blitt drevet til selvmord på grunn av sin legning, eller rettere sagt på grunn av den kompakte avsky eller forakt som de har opplevd fra sine omgivelser på grunn av denne legningen.

Homofil partnerskap?

Hvis vi ser en homofil legning som en variant i skaperverket, må vi bare erkjenne at et homofil

partnerskap nok er funksjonshemmet i den forstand at det ikke tjener reproduksjonen, slektens videreføring. Men det kan ikke være riktig å frata partnerne de andre positive verdiene ved et samliv, og det må stilles de samme krav til gjensidig trofasthet i forholdet som det stilles til ektefeller. Et partnerskap må inngås i samme forpliktende former som et ekteskap, og for dem som ønsker det, er det vel vanskelig å nekte dem kirkens velsignelse over sitt samliv.

Men et partnerskap er ikke et ekteskap. Det reiser iallfall to spørsmål som må tas alvorlig: 1 Bør homofile i partnerskap få adoptere barn? 2 Bør de ordineres til prester i vår kirke?

1 Adopsjon?

Det kategoriske imperativ her er at hensynet til barnet må være det helt avgjørende. Mye taler for at det beste for barnet er å ha både mor og far.

Mot dette blir det pekt på at mange barn må finne seg i å leve med bare en forelder, enten det nå skyldes dødsfall, skilsmisse/samlivsbrudd eller at barnefaren har løpt fra sitt ansvar. Likevel har slike barn klart seg bra i oppveksten. Det er utvilsomt riktig, men barn av aleneforeldre mangler en viktig ting: det å ha en forelder av hvert kjønn å forholde seg til. Det er nå en gang en forskjell på en farsrolle og en morsrolle. Av hensyn til barnas beste bør de derfor adopteres inn i en familie med både mor og far.

I dagens situasjon er det også et annet hensyn å ta: Selv om fordommene mot og holdningene til homofile er i tilbakegang, er det fremdeles nok igjen til at det kan bli en belastning for barna å vokse opp i et homofilt partnerskap. Omvendt kan det pekes på at et heterofilt foreldrepar i seg selv ikke er noen garanti for at barna får en god oppvekst.

2 Ordinasjon?

Hvis en homofil legning ses som en variant i skaperverket på linje med for eksempel blindhet, og altså ikke som synd, er det vel i prinsippet ikke noen grunn til å nekte dem å bli ordinert. Men dette spørsmålet får den teologiske ekspertise ta seg av. I praksis bør vi i alle tilfeller "ile langsomt". I dagens situasjon må vi forholde oss til det faktum at her er

meningene delte og følelsene sterke. Ved tilsetting av praktiserende homofile som prester, må en ta sterkt hensyn til holdningene i den aktuelle menighet. Og vi vet at mange prester vil få reelle samvittighetsproblemer hvis de skulle forholde seg til en biskop som går inn for en endring av kirkens gamle praksis på dette området.

* * *

Lærenemnda har hjulpet oss et stykke på vei, men vi har ennå en lang vei å gå. La oss følge Paulus' oppfordring:

Vi skal være tro mot sannheten i kjærlighet og i ett og alt vokse opp til ham som er hodet, Kristus.

(Ef.4,15)

Bibelske ”maktperspektiver”?

AV PER LØNNING

Stig Lægdene, rektor ved Kirkelig utdannings-senter i Nord, går håndfast løs på Lærenemnda. Den skal ha undersøkt ”et grunnleggende anliggende i Bibelen”, nemlig ved å holde ”maktperspektivet ” borte fra sin analyse av dagens homodebatt (”Homofilisaken i et maktperspektiv”, LK nr. 8). Ubetinget enig og ubetinget uenig på en gang! Enig i at nemndas premisser (for begge fraksjoners vedkommende!) fører til en altfor snever håndtering av bibelsynsproblematikken, og at en reflektert overveielse av diverse maktstrukturers innflytelse på skriftutlegningen dermed kunne ha bidradd til et korrektiv. Uenig i at en slik overveielse kan gjennomføres på så enkle og så tidstypiske premisser som det skjer i Lægdens kommentar.

Syn for det maktløse menneskes tarv kontra makthaveres skaling og valting er integrert i den bibelske åpenbaring fra først til sist. Hvor makt akkumuleres, er faren for misbruk ikke langt unna. Det gjelder også farene ved den motmakt som nye makttagenter ikke sjelden etablerer på vegne av angivelig maktløse. De siste hundre årene har sett de utroligste makt-eksesser i ”folkets”, ”de fattiges” og de ”undertryktes” navn. Hvor bevissthetslammende denne retorikken kan utfolde seg, opplevde jeg for alvor demonstrert på det sene 60-tall, som diskusjonsinnleder i ett av våre studentersamfunn. Jeg fikk et koppel halvuniformerte maoister - erklærte motstandere av ”Makta” - på nakken. De var ikke interessert i mine mening-

er, dekreterte de, poenget var å avsløre hvilke maktinteresser domprosten stilte som løpergutt for. Og de selv?

Har dette noe med dagens homodebatt å gjøre? Åpenbart: ja. Det aktualiserer spørsmålet om fordelingen av makt og maktløshet, skjønt under vinklinger temmelig ulike Lægdens. Hvem sitter med menings- og mobbemakt i dagens maktsfære nr. 1: presse og kringkasting? Ble ikke det tydelig under Sirkus Hovedstadsbispevalg? Hvor er det samfunns-messig svakeste segment blant norske homofile i dag: blant de proklamerte, veletablerte partnerskapere eller hos dem som blir mobbet og uglesett som ”skaphomofile”? Om det måtte være overbevisningsgrunner som hindrer sistnevnte fra å omsette ”legning” i ”praksis”, eller den gamle konvensjon at seksuell orientering ikke skal brettes ut offentlig som måtte stemme til taushet - rører ikke ved kjernen. Hva, forresten, med et ikke ubetydelig antall usikre, somme biseksuelle, mange av dem unge av år, som strever med en identitet og som dagens kultur stiller under veritabelt press: se og kom deg ut av skapet litt svint og definer deg som homo! - er disse ofrene sterke eller svake? - Ettersom jeg i sin tid (1971) tok initiativ til, og også formet, de norske biskopers ja til å oppheve straffelovens sanksjon mot homoseksualitet, føler jeg meg ikke helt uberettiget og ikke helt uforpliktet til å spørre.

På sekstitallet vakte en bok helt spesiell oppmerksomhet her til lands, den svenske Lars

Ullerstams "De erotiske minoriteter" (Pax forlag). Den opplevdes uhørt respektløs og vakte innsigelser langt inn i kulturradikale kretser. Dens prosjekt var et totaloverblikk over seksuelle avvik, alle presentert med imøtekommende forståelse. Dertil prosederte den for alles rett til å tilfredsstille seksuelle behov, og for samfunnets plikt å legge til rette for dette. Boken burde være av ikke mindre interesse i dag, bl.a. fordi den så tydelig nevner varianter av seksuell legning/praksis ved navn, diverse av dem tabu etter gjeldende lov, i dag som den gang. Det forbausende er at boken og diskusjonen er såpass ettertrykkelig glemt. I skyggen av en seierrik homokamp? Opinionsen også i dagens samfunn legger det nær for vår i alle henseender mest veletablerte erotiske minoritet, de homofile, å snu ryggen til andre minoriteter for ikke å belaste eget renommé. Med dette for øyet blir det imidlertid et problem å argumentere for "de svake", slik Lægdene gjør det, og overse at de svakeste svake i dag så visst ikke er våre mediemektige homofile.

En prest som har hatt sjelesørgerkontakt innenfor de nevnte minoritetsgrupper og har måttet stanse opp og tenke sine erfaringer igjennom, vil lett finne Lægdens prosedyre for de svake (= de homofile som kollektiv) endel forhastet - og betydelig forsinket. Jeg aksepterer at det fins etisk relevante forskjeller mellom seksuelle minoritetsmønstre, og jeg kan et stykke på vei forstå den vanlige reaksjonen hos homofile mot å gjøres til del av en allmenn avvikerproblematikk, ikke minst ved unyansert innordning i Ullerstams mangfoldsselskap. Men dermed har man ikke rettferdiggjort dagens argumentasjonsmodell: en retorisk mindretalls- og maktløshetsomsorg som i utgangspunkt overser at det fins flere mindretall enn ett, og at jo iherdigere man fremhever ett av dem i mindretallsrettighetenes navn, desto bitrere forulemper man de øvrige mindretall, dem man har valgt å se bort fra.

Noe av det mest forstemmende i de senere års kirkelige homodebatt har for øvrig vært anklagen mot den offisielle kirke for generelt å berøve homofile deres menneskeverd, nemlig ved ikke å forkynde retten til utfoldelse etter "legning". For hva sier denne anklagen indirekte om "legninger" (= handlingsdisposisjoner unndradd enkeltmenneskets styring) og

menneskeverd i det hele? Og hva sier den om adgang til, og mulighet for, selvaktelse hos medmennesker som i dagens samfunn er under et atskillig hardere trykk enn våre maktmessig velorganiserte homofile? Underkjenner ikke argumentasjonen i realiteten - bekymringsfritt - menneskeverdet hos et ikke lite antall ekstremt maktløse? Kan vi forhindre at disse selv opplever det nettopp slik? Eneste logiske nødutgang, hvis vi fastholder Lægdens "maktperspektiv", ville være å følge Ullerstam: satse på å legge juridiske og sosialpsykologiske forutsetninger til rette så også disse maktløse fikk del i det de mektige har forhåndsdefinert som vilkår for menneskeverd og selvaktelse.

Fins det ingen mulighet for å stille saken i et videre, mindre retorisk - og dermed mer bibelsk - "maktperspektiv" enn om så?

FRA BOKFRONTEN

Gudstro i Danmark

Morten Thomsen Højsgaard og Hans Raun Iversen (red):

Gudstro i Danmark

Anis forlag, 2005

Hvilken gudstro lever i dagens postmoderne nordiske samfunn? En hjelp til svar på dette viktige spørsmålet kan vi finne i en ny, nyttig og faglig solid bok der flere forfattere bidrar. De representerer fagkretser som teologi, medieforskning, religionshistorie, religions-sosiologi og religionspsykologi. Boka presenterer tall og fakta, samt solide analyser til forståelse av moderne gudstro. Den er ordnet i følgende hovedkapitler: "Afsæt og udblik", "Fellesfolkelige sammenhenge" og "Religiøse aktører og særlige miljøer".

Bidragstjerne er danske, det eneste unntak er professor i religionsvitenskap ved Universitetet i Bergen, Ingvild Sælid Gilhus. Hennes artikkel analyserer intervjuspalten "Goddag" i Dagbladets Magasinet. Her avsluttes intervjuene med følgende spørsmål: "Hvis himmelen fantes, hva ville du likt at Gud sa idet du ankom?" Gilhus tar for seg de 256 svarene som ble avgitt fra 23. oktober 1999 til samme dato i 2004, og finner følgende gjennomsnittssvar: "Jeg forestiller meg Gud i himmelen, han ønsker meg velkommen når jeg dør, han dømmer mine gjerninger og tilgir

meg for dem. Han presenterer meg for venner og familie og kjente mennesker, og tilbyr meg det jeg vil ha, det være seg arbeid eller nytelse eller begge deler." Gilhus har bare ytterst sjelden funnet henvisninger til en straffende Gud. Helvetet har mistet sin makt. Gud er i det hele tatt ufarlig. Artikkelen gir mange artige eksempler på hva godtfolk, mest kjendiser, svarer på et underfundig spørsmål. (Her kan kanskje være en del råstoff å hente til prekener?) Men jeg er usikker på hvor faglig fruktbart det er å ta utgangspunkt i et materiale der de intervjuede først og fremst er opptatt av å gi morsomme og slagferdige svar, og ikke nødvendigvis av å gi uttrykk for hva de virkelig mener. Men visse grunnleggende tendenser lar seg åpenbart avdekke; og siden de intervjuede er trendsettere, har dette naturligvis en viss interesse.

Det lar seg ikke gjøre å presentere alle de 15 bidragene i denne boka like utførlig som det norske bidraget ovenfor. La meg bare trekke fram noen smakebiter: Religionshistorikeren Peter Lüchau skriver om "Danskenes gudstro siden 1940'erne", og gir en god oversikt over

tendenser som også vil gjelde norske forhold. Han påviser at sekulariseringen gjennomføres på det offentlige og samfunnsmessige plan, men ikke på individplanet slik mange hadde forutsett for noen år siden. Enkeltmenneskets valgmuligheter er blitt stadig viktigere. Religionen forsvinner ikke, men den skifter innhold. Gudsbildet blir mer upersonlig. Generelt er ikke danskene opptatt av religion, mindre enn europeere flest, og menn i vesentlig mindre grad enn kvinner. Men det er flere som regner seg som "kristne" i 1998 (69%) enn i 1970 (61%)!

Religionspsykologen Peter la Cour har skrevet bidraget: "Danskenes Gud i krise" der han på grunnlag av et bredt materiale undersøker gudstroens funksjon i møte med kriser, motgang og sykdom. la Cour finner at gudstroen generelt er utydelig og lite konkret, den mangler kognitivt innhold. En slik tro foranlediger riktignok ikke uheldige utslag som spekulasjoner, anfeltelser og hykleri; men en så lite integrert religionsform bidrar heller ikke stort med trøst og livstolkning i krisetider. Den moderne trosretning "Frihet fra religion", opplevs av dens tilhengere på mange måter som en fattigdom. La Cours artikkel er trist lesning, for jeg tror han treffer. Her er kanskje en viss dose nøkternhet å finne for dem som har en altfor optimistisk tro på hvor viktig kirkens bidrag, eksempelvis ved katastrofer, er for gudstroen til de som berøres.

Religions sosiologen Margit Warburg leverer et svært interessant opus med tittelen: "Guds-påkaldelse i dansk civilreligion. Er det annet enn Folkekirkenes Gud, er påkalles?" Fenomenet "Civil Religion" (CR) går helt tilbake til Rousseau som mente det var nødvendig for staten med en "religion civile". Hver borger bør ha en religion som får vedkommende til å oppfylle sine sosiale forpliktelser; men hva borgerne tror, er staten likegyldig. Religions-sosiologen Robert N. Bellah pustet i 1967 liv til Rousseau påstander, og mente å kunne dokumentere at en slik CR var høyst oppegående i USA. Bellahs beskrivelse av CR vakte debatt, men i hovedsak tilslutning, og da ikke minst for USA sitt vedkommende.

Warburg mener å vise at en slik CR også fungerer i dagens Danmark, og den ytrer seg bl.a. ved dronningens nyttårsønske over TV til

det danske folk: "Gud bevare Danmark!" Den Gud dronningen her omtaler er større enn hennes egen og Folkekirkenes Gud, den er også muslimenes Allah, og hvilken størrelse de ulike borgere ellers måtte ha i tankene. Mens CR tidligere hentet sitt materiale så å si utelukkende fra Folkekirkenes tro, slik det eksempelvis kan sees i eldre, danske nasjonale sanger, så har CR i dag delvis frigjort seg fra Folkekirkenes grep. Denne utvikling mener Warburg er uomgjengelig. Den er dessuten nødvendig dersom muslimene ikke skal kjenne seg ekskludert fra den danske CR, hvilket ville være uheldig for deres integrasjon i samfunnet. Warburg polemiserer mot biskop Jan Lindhardt som i sin bok "Folkekirke" etter hennes mening går for langt i å harmonisere forholdet mellom stat og kirke.

Undertegnede, som også har lest Lindhardts bok, er i dette stykke helt enig med Warburgs kritikk.

Det mest interessante med Warburgs bidrag er kanskje hennes positive grunnholdning til fenomenet CR. For en som er vokst opp med primært å tenke kritisk om kirkens rolle i forhold til samfunnsmakten, er dette unektelig utfordrende lesning. Men det er helt sikkert en nødvendig øvelse ved inngangen til flere års debatt om forholdet mellom stat og kirke.

Halvor Nordhaug

SØNDAGSTEKSTEN

Torbjørn Holt, Jørund Middtun og Øystein I. Larsen

3.søndag etter pinse 2006

25. juni 2006

Lukas 19, 1-10

Kollaboratøren

Vi har for oss en av verdens søndagsskolelæreres yndlingstekster, skapt for flanellograf og konkret billedsterk historiefortelling. Historien om den lille mannen med den store formuen og den lave statusen, taler sterkt til alle. Vi har fortalt historien mange ganger, om den rike mannen som bygget formuen sin opp gjennom arbeidet som kollaboratør for Romerriket. Som nordmenn tenker vi naturlig på okkupasjonstiden og alle dem som gjorde store penger på samarbeidet med tyskerne. Gjennom krigsårene var det troppestykker på innpå 400.000 i lille Norge, med store militære byggearbeider og store forsyningsbehov. Dette gav selvsagt meget gode muligheter for den som ville investere og satse i samarbeid med det nye regimet. Noen var nazister, langt de fleste var nok heller pragmatiske kapitalister som grep mulighetene som bød seg i nye markeder. Men så falt det tredje riket, og regnskapets time kom for regimets herrer og tjenerne.

Imperier har kommet og gått til alle tider. Jeg bor selv i den gamle imperiehovedstaden London, hvor det finnes massevis av statuer av store menn som hadde tilsvarende jobber som Pontius Pilatus, Herodes og Sakkeus hadde i Romerriket. Den tiden da solen aldri gikk ned over det britiske imperiet ligger bare noen tiår bak oss. I Irak akkurat nå baseres okkupantens strategi på at det er mulig å rekruttere til-

strekkelig mange Sakkeus'er så man kan få et lokalt irakisk styre til å fungere. Og de ønsker som alle imperiemakter til alle tider et lokalt styre som samarbeider med okkupanten og ikke sprenger ham i luften. Hvorvidt det er bra eller ikke bra å være "overtoller og svært rik", avhenger av øynene som ser.

Å klatre ned fra trær

Vi har levd snart halvannet århundre i en kultur dypt preget av den johnsonske vekkelse.

I løpet av få år falt nattverdssøkningen i Norge til en liten brøkdell av det den var, og "verdighet" kom inn som et tydelig kriterium for den som skulle samles rundt Herrens bord. TV-evangelist Egil Svartdahl gjennomfører en del fascinerende raid ut i deler av det norske folk hvor sporene etter "verdighetsforkynnelsen" sitter sterkt i. Et av disse programmene var fra Utsira. Her møtte programlederen mange med en meget klar kristen tro, som likevel ikke vågde seg frem til nattverdbordet fordi de ikke var "verdige". Norge har hatt mange generasjoner av Sakkeus-kristne som har observert Jesus fra nest øverste gren i morbærtreet, og aldri kommet så langt at han har tatt inn og holdt måltid hos dem.

Det viktige med Sakkeus er ikke fortiden hans, men fremtiden. Kollaboratør, utsuger, millionær, observatør, men også et lengtende menneske, sier sanne ting om fortiden til Sakkeus. Fremtiden hans begynner når han klatrer ned fra treet og inviterer Jesus inn i huset hans og livet hans. Det er lett å distansere seg fra Sakkeus-skikkelsen fordi vi er bra folk

som holder vår sti noenlunde ren. Vi er ikke som Sakkeus. Jødene tenkte åpenbart slik: "Han tar inn hos en syndig mann." Når Jesus sier i slutten av perikopen at "Menneskesønnen er kommet for å oppsøke det som var fortapt, og frelse det", mener han faktisk alle mennesker, ikke bare Sakkeus, selv om ordene har en spesiell referanse til ham. Noen behersker livet og holder fasaden. Andre bærer feil og synder utenpå. Alle er vi, på ulike måter, kollaboratører med denne verden. Alle er fortapt og trenger frelsen. Klatrer vi ned av treet, kan Jesus komme inn hos oss.

TORBjørn Holt
Sjemannsprest i London

4. søndag etter pinse

2. juli 2006

Tekst: Luk 15, 11-32

Hvis jeg ble tvunget til å velge bare to lignelser fra evangeliene for å gi et bilde av Jesu lære og kjernen i kristendommen, er jeg ikke i vil om hvilke to jeg ville valgt: Lignelsene om den barmhjertige samaritan og den om den bortkomne (eller fortapte som han var før) sønnen. Den ene handler om våre liv i forhold til hverandre, den andre om vårt forhold til Gud, eller først og fremst om Guds forhold til oss. Og av de to er jeg heller ikke i tvil om hvilken som litterært sett har høyest verdi og er mest gripende av de to. Men det gjelder for dem begge at når de er søndagens evangelie- og prekenetekst så vil de måtte prege hele dagen og gudstjenesten.

Tekstene

Jeg er vanligvis opptatt av å se hvordan tekstene kan spille sammen, og belyse og berike hverandre. For denne søndagen kan det være en interessant øvelse. På den ene siden står

evangelieteksten så sterkt at den gjør seg godt alene, men på den annen side belyser lesetekstene hver av de to (tre) aktørene: Jesaja-teksten underbygger det bildet av Gud som Jesus tegner i lignelsen. På den måten viser den kontinuiteten i gudsbildet, at Gud i GT ikke bare er den nidkjære og dømmende, men også den som aldri gir opp sitt folk, men rekker hendene ut til dem. Jesaja kan vise oss sammenhengen mellom lignelsen og Jesu egen sendelse. Epistelteksten synes ikke like naturlig inn i sammenhengen, men må (også) kunne leses som en kommentar til begge de to sønnene.

Selve fortellingen om faren og de to sønnene faller i en form for parallelt skjema: Først den yngste sønnens indre atskillelse fra faren (v.12), som følges av en ytre atskillelse (v.13-15) og dens konsekvenser (v.16). Dermed følger sønnen omvendelse, først på det indre plan (v.17-19), fulgt av det ytre (v.20a). Nå skifter synsvinkelen, faren blir subjekt og er den som aktivt gjenoppretter fellesskapet, først på det indre plan (v.20b), og deretter på det ytre (v.22-24). Den andre sønnens ytre fravær i v.25 utvikler seg til en indre atskillelse når han kommer hjem. Faren bryter igjen inn og vil avbryte separasjonen (v.28b og 31), og han avslutter med en formaning om å holde fest. Men avslutningen er åpen. Vi får ikke vite om den eldste sønnen godtar formaningen, slik at det opprinnelige fellesskapet kan opprettes.¹

Det er ingen tvil om at det er faren som er hovedpersonen i denne fortellingen. Hans oppførsel står i skarp kontrast til begge sønnenes, og - i motsetning til dem - langt på vei i sterk strid med hva man kunne forvente. Den yngste sønnen hadde ikke utsikter til å overta gården, det er ikke underlig at han ville ut i verden. Noe mer overraskende er det at han fikk forskudd på arven, det er ofte påpekt at det var uvanlig. Men ikke utenkelig. At han når han plutselig fikk penger mellom hendene ikke greide å styre festingen kan vel heller ikke sies å være uvanlig. Og slett ikke at han fant på å dra hjem igjen med halen mellom bena, samt en nøye forberedt angerbønn. Den eldste sønnens reaksjon er også naturlig for å si det forsiktig. Det er vanskelig å være uenig i hans anklager, og

det er lett å forstå hans skuffelse og opplevelse av å være forfordelt og urettferdig behandlet. Faren derimot kunne nesten sies å være litt bløtaktig. Først gir han etter for sønnens, skulle det vise seg, svært ufornuftige krav om å få arven. Deretter, når alt er gått galt, viser han ikke noen vilje til å oppdra eller snakke sønnen til rette, tvert imot, han kommer løpende mot ham og avviser alle sønnens forsøk på å be om tilgivelse. Heller ikke overfor den eldste sønnen vil han gå med på at det har skjedd en urett. Hans glede over at det barnet han hadde mistet var kommet tilbake overskygger alt annet. Jeg vet ikke om noe mer gripende bilde på Guds omsorg og kjærlighet enn denne fortellingen!

Preken

Er vi flinke nok til å forkynne evangeliet? Mye av forkynnelsen går med til å beskrive Loven, selv om den er noe vi blir konfrontert med overalt ellers. Livet vitner over alt om loven, om sammenhengen mellom gjerninger og lønn, om lidelsen og døden. Derfor er det lett for oss å forstå den. Men Luther påpeker at Evangeliet, syndenes forlatelse, det er ikke noe mennesket umiddelbart ser at det trenger og griper til. Derfor må prekenen ikke bare informere tilhørerne om evangeliet, men lokke, eller egge dem til tro.ⁱⁱ Gjør norske predikanter det? Klarer vi å snakke betingelsesløst om Guds nåde, og ikke bare nåde, men Guds evig tålmodige og aktive kjærlighet? Bildet på Gud som den kjærlige far er gripende, men greier vi å ta inn over oss hvor radikalt det også er? Eller må vi legge inn forbehold? Det er i alle fall et faktum at kirken gjennom historien har prekt mye moral, og fortsatt blir knyttet til moral og moralisme kanskje mer enn forkynnelsen av den nådige Gud. Fortellingen fra Lukas gir rikelig anledning til å moralisere både over faren og sønnene (i alle fall den yngste), hvis det var målet. Men den er et svar på anklagen om at Jesus holdt seg sammen med tollere og syndere. Derfor ville jeg holdt en kort preken, historien står på egne ben, med det ene mål å egge menigheten til å tro evangeliet.

For øvrig kan også hele gudstjenesten være preget av v.32 i teksten, om å holde fest å være glade. Det må være en festpreget gudstjeneste,

en glimrende anledning til å lage sommerfest, for å feire at vi også er blant dem som Gud vil holde fest for.

ⁱ Se E. Schweizer: *The Good News According to Luke* John Knox Press 1984, s.247. Schweizer mener å påvise denne vekslingen mellom ytre og indre bevegelse gjennom bruken av henholdsvis aorist og imperfektum.

ⁱⁱ Se Halvor Nordhaug: *Så mitt hus kan bli fullt* Luther Forlag 2000, s.33.

JØRUND MIDTTUN

5. søndag etter pinse

9. juli 2006

Prekentekst: Joh 8,2-11

Sak 7,8-12; Rom 2,1-4

Betraktning

Dom i stein - dom i sand

"Jesus bøyde seg ned og skrev på jorden med fingeren."

"Så bøyde han seg ned igjen og skrev på jorden."

"Love letters in the sand"?

Pat Boone's uødeliggjorte kjærlighetsbrev står i flyktig medium.

Når tidevannet har gjort døgnrytmen sin, er brevet uleselig.

De skriftlærde sto der med dødsdommen i stein.

Var den ikke skrevet med Guds finger? 2 Mos 31,18.

Den kunne vel aldri vaskes bort?

Jesus skrev i et flyktig medium.

Skrev på jorden med en Gudsfinger?

ReWriteable står det på CD-pakken.

Steindommen må

Felles - Stadfestes - Iverksettes.

Den som feller dommen, feller dommen over seg selv.

Kan noen her felle dommen?

Han som kunne, skrev i sand.

Kan noen stadfeste den?

De som skrev den i stein, fikk tyngden av steinen over seg selv.

Kan noen iverksette den?

Det var bare en som tålte tyngden av steindommen.

Bare han kunne løfte tyngden av dommen så Guds finger kunne risse inn en ny dom i hjertene:

Heller ikke jeg fordømmer deg.

Den som skal begynne på nytt under vekt av en steindom,

må krype videre.

Den som har fått den nye Gudsfingerens dom, går oppreist.

Oppreist til det nye liv.

Teksten

Den usikre teksthistorien til dagens tekst, forteller kanskje om usikkerhet overfor det radikale budskap som ligger i denne fortellingen.

Fortellingen har umiskjennelige synoptikertrekk, ikke minst i ordvalg. Den har også en skiftende plassering i evangeliene, men her i Johannes-evangeliet har den funnet sin plass i rommet etter 7,24: Døm ikke etter det dere ser -, og foran ordene om dommen i 8,15ff, der Jesus avviser å felle dom. Også spørsmålet om syndighet vendes her mot dem selv, 8,21ff.

Fortellingen inngår i mannjevningen mellom jødene og Jesus.

I denne kampen trenges Jesus opp i et hjørne: valget mellom hensynet til Moses og hensynet til romerne. "Gi Gud hva Guds er. Gi keiseren hva keiserens er." Jødene hadde ikke rett til å iverksette dødsdommer. Det er likevel ikke hensynet til okkupasjonsmakten som slår igjennom her. Det som står igjen, er at den dommen som felles over kvinnen, slår tilbake og rammer alle dem som står der.

Det er ellers å merke seg at Moselovens paragraf rammer både kvinnen og mannen,

3 Mos 20,10 og 5. Mos 22,22ff. Hvorfor kommer de bare med henne? Tatt på fersk gjerning, *autofaros* - Joh 8,4, skulle vel gi grunnlag for at begge ble hentet inn?

Han som ikke er kommet for å dømme, 3,17, men for å frelse, i varetar begge deler: De tusler bort, ikke under hans dom, men under sin egen, og han som eier frikjenningens myndighet, iverksetter den: Heller ikke jeg fordømmer deg. Og hun pålegges ikke syndfrihetens umulige bør, men det nye livs fantastiske mulighet: Gå bort, og synd ikke mer fra nå av! 8,11.

Prekenen

"Mennesker blir harde av å tro." (Sigurd Hoel. Sitert etter Ole Sæveruds kapittel om Sigurd Hoel i boken *Meninger i motvind*. Oslo 1959, s 115, betraktninger som Sæverud for øvrig avslutter med satsen: "For det er en kjent sak at mange vil lede, men få vil lide med de vill-ledte. Mange vil være overmennesker, få vil være medmennesker. Det er derfor den siste sorten vi har mest bruk for." Ikke uten relevans for dagens tema.

Mennesker blir harde av å tro.

Jeg tror mange av oss kjenner piskesnerten i denne sannheten.

Det var jo ikke dommen det var noe galt med i dagens tekst. Det var dommerne.

Det er ekkoet av urfristelsen som fortsatt høres i deres snedige spørsmål: "- dere vil bli som Gud og kjenne godt og ondt." 1 Mos 3,6. Bli som Gud.

Å bli som Gud til å felle dom, det krever ikke bare et stort hode, men et enda større hjerte. Et Gudshjerte. Ellers blir mennesker harde av å tro. Å være sannheten tro i kjærlighet, Ef 4,15, er en himmelhøy standard. Det handler ikke bare om å ha rett, men om å bruke sannheten rett, dvs på seg selv først.

Kollektbønnen taler om dømmesyke, et ord vi for øvrig leter forgyeves etter i bibelordboken. Men vi kjenner saken, den som lettvis og overflatisk underholder sin egen litenhet med raske og ufølsomme sluttevalueringer over menneskene omkring seg. Motsatsen til dømmesyke og smålighet er i kollektbønnen - "å bære over med hverandre i kjærlighet. - så vi kan hjelpe hverandre fram mot den dagen da vi alle skal avlegge regnskap for vårt liv."

Ingen av oss kan sette oss i Guds dommer-sete. "Finsorteringa får vi overlatt til Vårherre," som det treffende lød på klingende nordlandsk i radioandakten forleden.

Våre dommer bygger svært ofte på et passende utvalg av paragrafer. Et utvalg som er nøye tilpasset min syndeprofil og mitt svakhetsmønster. Et utvalg som avsiler myggen, men sluker kameler.

Derfor tømmes scenen i dagens tekst, når pekefingerne begynner med å peke på eget liv først.

Da får Moses det Moses skal ha, og Gud får det Gud skal ha: Mennesker som legger dommen i Guds hånd. Og jeg får den Gud jeg må ha, for å kunne leve videre.

Avslutningssatsen i dagens tekst brukes ofte til å legge borer på andre som en selv ville vondt for å løfte. Frikjennelsen bygger ikke på at han får høre: "Skal aldri gjøre det mere..!" Gud er vel ikke så imponert av det løftet. Det er ikke lovens imperativ som ligger gjemt i sluttsatsen, der fremtiden blandes inn i frikjennelsen: Ditt nye seirende liv skal vise om frikjennelsen kan opprettholdes. Det er ikke kraft nok i det. Det er bare evangeliets løfte som kan åpne muligheter som ikke var der før!

Prekenskisse

Både NOS 708 og 709 kan danne skjelett for en preken. Eventuelt i kombinasjon: Å gi slipp på eget hovmod og slippe de steiner som var tenkt til andre, er talende bilder å bære med seg fra gudstjenesten. Så kan en ende opp med den tredje mulighet: Når en har sluppet dommens steiner, kan de tomme hender rekkes fra mot Gud som tomme skåler, NOS 710, v 1. Altså:

709 + 708 + 710 (ev bare v 1)

Og Sigurd Hoelsitatet kan danne dagens oppslag og overskrift: Blir mennesker harde av å tro?

Gudstjenesten

Vi har altså to domssøndager årlig i kirken, Siste søndag i kirkeåret (Domssøndag) og 5. søndag etter pinse om domsperspektivet underveis.

Han som feller dommen, er han som åpner fremtiden og fyller den med noe nytt. Derfor

leter vi etter evangeliet, som kan løfte gudstjeneste og preken utover pekefingerens advarsel om dømmesyke og smålighet: Jesu seier og hans evangeliums finger som skal holde dommerklubben på den siste dag.

Det er han vi synger om i påskedagens festvers: "han som fordømmelensenes piler brøt." NOS 177. Ikke bare det nedstemte botsropet som tradisjonelt har fulgt dagen, men evangeliets seierstener: Slettet ut er skyld og gjeld, NOS 525. Og naturligvis: Har vi sten i våre hender, NOS 709. NOS 657 har også dette nedenfraperspektivet: Vi ber deg for de mange som kjenner andres dom, for dem som vi har sviktet og ikke brydd oss om.

ØYSTEIN I. LARSEN

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Tilsetting i Borg bispedømme.

Borg bispedømmeråd har i møte 27.4.2006 foretatt følgende tilsetting:

Ingvild Osberg som prostiprest i Vestre Borgevangel prosti.

Vi har mottatt bekreftelse på at hun tar imot stillingen.

Stavanger bispedømme

Følgende har søkt stillingen som prost i Haugesund prosti i Stavanger bispedømme.

Det er 3 søkere til embetet.

1. Clementsen, Sigve Hasseløy, f. 1952, Sogneprest Norheim prestegjeld, Haugesund
2. Stavenjord, Norodd, f. 1951, Kapellan i Kopervik prestegjeld, Åkrehamn
3. Støle, Kristian, f. 1956, fungerende sogneprest Rossabø menighet, Haugesund

SØKERE

Borg bispedømme

Følgende har søkt stillingen som prost i Østre Romerike prosti i Borg bispedømme.

Det er 5 søkere til embetet.

1. Johannessen, Eivind, f. 1949, Sogneprest i Nes prestegjeld, Årnes
2. Krohn-Hansen, Liv Berg, f. 1966, Kapellan i Eidsvoll prestegjeld, Minnesund
3. Petersson, Ragnar, f. 1956, Sogneprest i Eidskog prestegjeld, Kongsvinger
4. Sinkerud, Hanne Gunntveit, f. 1964, Sogneprest i Skedsmo prestegjeld, Auli
5. Sveinall, Gaut, f. 1955, Prostiprest i Østre Romerike prosti, Fetsund

Møre bispedømme

Offentleg søkerliste.

Sogneprest i Sandøy sokn i Molde domprosti.

1. Schistad, Helge, f. 1950, Vikarprest i Sandøy, Skodje
2. Gravdal, Morten, f. 1956, Sjømannsprest, Oslo
3. Fuldseth, Vegard, f. 1970, Cand. theol., praktikumstudent, Trondheim

Møre bispedømme

Offentleg søkjarliste.

Sokneprest i Norddal sokn i Austre Sunnmøre prosti

1. Schistad, Helge, f. 1950, Vikarprest, Skodje
2. Bjørkavåg, Rune, f. 1956, Vikarprest, Leinesfjord
3. Gravdal, Morten, f. 1956, Sjømannsprest, Oslo
4. Fuldseth, Vegard, f. 1970, Cand. theol., praktikumsstudent, Trondheim
5. Dyrhol, Rolf, f. 1944, Misjonssekr. KFUK-M, praktikumsstudent, Ørsta

Nidaros bispedømme

Søkeliste ang. stilling som kapellan/kapellan I i Nidaros domkirke og Vår Frue sokn (Nidaros domprosti).

I alt 11 søkere.

Rolv Nøtvik Jakobsen, Førsteamanuensis, 48 år
Unntatt offentligheten, mann, 47 år
Morten Andersen, Vikarprest, 47 år
Jørund Midttun, Studierektor, 39 år
Ragnhild Jepsen, Kapellan, 36 år
Unntatt offentligheten, mann, 38 år
Lars Sperre, Vikarprest, 40 år
Vegard Fuldseth, Cand. Theol, 35 år
Bodil Slørdal, Sokneprest, 33 år
Sveinung Enstad, Ungdomsprest, 32 år
Camilla Winsnes, Vikarprest, 28 år

Nidaros bispedømme

Søkeliste ang. stilling som kapellan i Heimdal sokn (Heimdal prosti).

I alt 8 søkere.

Unntatt offentligheten, mann, 47 år
Matthias Alpermann, Sokneprest, 35 år
Bodil Slørdal, Sokneprest, 33 år
Sveinung Enstad, Ungdomsprest, 32 år
Ingvild Knudsen Hammernes, Kapellan, 29 år
Eva Klokkerud, Programsekretær, 29 år
Oddbjørn Stubhaug, Vikarprest, 31 år
Elise Bjerkreim Børresen, Ungdomsprest, 26 år

Nidaros bispedømme

Søkeliste ang. stilling som sokneprest i Mære, Henning og Ogndal sokn (Nord-Innherad prosti).
I alt 3 søkere.

Arne Birger Gjestland, Sokneprest, 45 år
Vegard Fuldseth, Cand. Theol, 35 år
Tine Jøhnk, Vikarprest, 30 år

LEDIGE STILLINGER

Oslo bispedømme

Kapellan - 50% stilling i Østre Aker prosti med Sinsen sokn som tjenestested.

Det er ledig 50% stilling som kapellan i Østre Aker prosti med Sinsen sokn som tjenestested. Menigheten er i dag knyttet til Østre Aker prosti, men vil trolig ved årsskiftet 2006-07 bli lagt inn under Nordre Aker prosti etter ønske fra menigheten.

Sinsen menighet omfatter Sinsen og Refstad (Carl Berners plass - ovenfor Aker sykehus, Sinsenkrysset - Økern). Menigheten har 6473 innbyggere (pr. 1.1.2005). Av disse er ca 2/3 medlemmer av kirken. Menigheten ligger dels i bydel Grünerløkka, dels i bydel Bjerke. I menigheten pågår det for tiden en storstilt boligutbygging. De nærmeste årene skal det ferdigstilles ca 1500 nye boliger (se www.nybydel.no). Boligmassen består ellers for en stor del av villaer fra 1930-tallet og bygårder med små leiligheter fra samme tid. Men det er også mange nyere rekkehus, blokker og villaer. Aldersgruppen 20-40 år er den desidert største i menigheten (47,6%). Å skape et miljø for denne gruppen er en stor utfordring.

Menighetens stab består av sokneprest (100%), kapellan (50%), menighetsforvalter (100%), kantor (42%), kirketjener (50%) og ren holder (20%). Menigheten har egen deltids barnehage i kirken med 18 plasser. Barnehagen har to ansatte, styrer og assistent. I tillegg er det ansatt to barnekorledere i 6% stilling hver. Sannsynligvis vil det om kort tid bli lyst ut en 50% diakonstilling, lønnet av menigheten. Det er ukentlige stabsmøter.

Sinsen kirke (1971) er en arbeidskirke med gudstjenester hver søn- og helligdag. Det

samarbeides med Hasle menighet om gudstjenestene i høytidene og i sommerferien. Oppslutningen om gudstjenestene har de siste årene i gjennomsnitt vært ca 55-60. Kapellanen har ansvar for 1/3 av gudstjenestene.

Kirken har rom for mange slags aktiviteter. Menigheten har bl.a. barneklubb, barnekor, ungdomskafé og formiddagstreff. Menigheten arbeider med å starte trilletreff/babysang. I forbindelse med utlysningen av diakonstillingen arbeider diakoniutvalget med en diakoniplan. For mer informasjon om menigheten, se www.sinsenkirke.no.

Menigheten har årlig ca 40 barn til dåp. 15-20 av dem døpes i Sinsen kirke. Det er få vielser og 30-40 gravferder i året.

I tillegg til gudstjenester og kirkelige handlinger vil kapellanen få ansvar for å utvikle trosopplæringen i menigheten i samarbeid med barne- og ungdomsarbeidet. Herunder vil også konfirmantopplæringen ligge. Det har de siste årene vært 4-15 konfirmanter med konfirmasjon i mai.

Det er ingen institusjoner med fast betjening fra Sinsen sokn, men Sinsen eldresenter blir besøkt hver måned.

I Sinsen sokn er det to grunnskoler, Løren skole (1.-7. kl.) og Sinsen Skole (1.-10. kl.). Fjellhaug skoler med bibelskole og misjonsskole ligger også i menigheten. Dessuten har både Norsk Luthersk Misjonssamband og Norsk Misjon i Øst sine hovedadministrasjoner innenfor menighetens grenser. Samarbeidet med begge disse organisasjonene er godt.

Vi ønsker en kapellan som

- tar ansvar og har engasjement for trosopplæring for barn og unge
- evner å skape kontakt med unge familier
- vil bidra til å utvikle gudstjenestelivet i menigheten
- kan arbeide i team med øvrige ansatte og frivillige medarbeidere

Målformen er bokmål. Det følger ikke tjenestebolig med stillingen.

Stillingen har Østre Aker prosti som tjenestedistrikt. Dette innebærer at kapellanen kan bli pålagt av prosten å bistå med tjenester i resten prostiet. Tjenestedistriktet kan bli endret til Nordre Aker prosti fra årsskiftet.

Stillingen lønnes som kapellan, lønnstrinn

44 - 59. Pensjonsinnskudd. Godtgjørelser etter gjeldende satser.

I prestegjeld med flere prester har Oslo bispedømmeråd lagt vekt på representasjon av begge kjønn i prestekollegiet.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til soknepresten i Sinsen, telefon 22 22 19 52.

Søknad med CV, referanser og kopi av vitnemål og attester må være Oslo bispedømmeråd, Postboks 9307 Grønland, 0135 OSLO i hende innen 2.juni.

Sør-Hålogaland bispedømme

Prostiprest i Nord-Helgeland prosti.

Vår Herre var gavmild da han skapte Nord-Helgeland. Her er det vakkert, skiftende, spennende, utfordrende, mjukt og her er godt å bo!

Det er her - midt i Norge - ute ved havet - vi ønsker en prest som vil og kan fylle de oppgavene vi ønsker at skal fylles.

Prostipresten i Nord-Helgeland vil være prestens nærmeste medarbeider med særlig ansvar for etterutdanning og personalarbeid.

Nord-Helgeland prosti er et vidstrakt prosti som favner om kommunene: Herøy, Dønna, Alstahaug, Leirfjord, Nesna, Lurøy, Træna og Rødøy. I prostiet tjenestegjør det 11 prester totalt.

Den tjenestelige basen for prostipresten vil være Sandnessjøen. I Sandnessjøen har prostipresten kontor i kontorfelleskap sammen med kirkeverge, kateket, to sekretærer, to kantorer/organister, to prester i tillegg til prosten. Samarbeidsforholdene og kontorfasilitetene er gode.

Prostipresten sine arbeidsoppgaver vil i hovedsak være: Prestens medarbeider og ekstraressurs i prostiet (70%) og menighetsprest i Sandnessjøen, Tjøtta og Alstahaug (30%). Fordelingen vil kunne endres når vi har erfaringsbasert kunnskap om hvilke konsekvenser implementering av nye tjenesteordninger har for prostiet.

Prostipresten vil sammen med prosten ha

et særlig ansvar for planlegging av den faglige utvikling for prostiets prester, utdrettet kursvirksomhet og fridagsplanlegging for prestene. Det er ønskelig at prostipresten kan gå inn i et arbeid for å kontekstualisere preste-tjenesten i forhold til de særlige geografiske utfordringer prostiet har.

Vi søker etter en prostiprest som har gode evner til relasjonsbygging og samarbeid i tillegg til de faglige kvalifikasjoner som tidligere er nevnt.

Av offentlige serviceinstitusjoner kan nevnes, sykehus i Sandnessjøen, videregående skoler i Sandnessjøen og på Nesna, Høyskolesenter på Nesna og flyplass i Sandnessjøen. Både Nesna og Sandnessjøen har daglige anløp av Hurtigruta.

Det følger ikke tjenestebolig med stillingen, men det er gode muligheter for kjøp eller leie av bolig i Alstahaug kommune. Utgifter til mobiltelefon dekkes i henhold til gjeldende regler.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lønnes etter Statens regulativ og er plassert i lønns spennet 44-61. I tillegg kommer særlige regulative godtgøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonstilskudd i Statens Pensjonskasse.

For nærmere informasjon om stillingen kontakt Olav Rune Ertzeid 75 07 47 23 eller 95 43 45 89, eller Sør-Hålogaland bispedømmekontor, tlf. 75 54 85 50.

Søknad med CV, bekreftede vitnemål og referanser sendes til: Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmersv. 11, 8003 Bodø, innen 07.07.2006.

Se også Aetats nettsider samt www.kirken.no/sor-haalogaland.

Sør-Hålogaland bispedømme

Ledig nyopprettet stilling som kapellan i Ofoten prosti med særskilt tjenestested Narvik sokn.

Det er vedtatt nye tjenesteordninger for prestene i Ofoten prosti. Ordningen ble iverksatt fra 1.2.2006, og implementeringen av disse nye ordningene er nå i gang.

Narvik Kirkelige Fellelrådsområde omfatter soknene Bjerkvik, Narvik; Ankenes og Skjomen. Til sammen bor det ca 18600 innbyggere i byen Narvik, og av disse bor ca.11500 i Narvik sokn. Soknet omfatter selve bykjernen samt Fagernes/Kvitsandøra syd for byen og Straumnes/Hergot nord for byen.

Flere frikirkesamfunn er også representert i byen.

Narvik by ble grunnlagt i 1902, og har i alle år siden vært hovedutskipningshavna for malm fra malmfeltene til LKAB i Nord-Sverige. Narvik er i dag et transportsenter, og det satses på å utvikle de muligheter som ligger her. E-6 går gjennom Narvik. Der er jernbaneforbindelse med kontinentet gjennom Sverige. Buss går daglig til Fauske med togforbindelse videre sørover. Det er også daglige bussavganger til Tromsø og daglig hurtigbåtforbindelse til Svolvær. Evenes flyplass ligger en drøy times biltur fra Narvik. I selve byen ligger Framneslia kortbaneflyplass med daglige avganger til Bodø. Mellomriksveien til Kiruna ble åpnet i 1984. Det er også daglig bussavgang fra Narvik til Kiruna og stamruteflyplassen der.

Byen har dessuten en rekke høyt teknologiske arbeidsplasser, og Høyskolen i Narvik gir bl.a. utdanning på høyeste nivå innen dette feltet, og det er også sykepleierutdanning ved høyskolen. Narvik Sykehus er en del av Hålogaland- Sykehuset, og sykehuset er både en viktig trykghetsfaktor for byen samt en stor arbeidsplass.

Narvik ligger dessuten i en naturperle. Her er fjell og fjord og svært gode muligheter for aktiviteter både sommer og vinter. Byen har et av de beste slalom- og utforbakkene i landet samt Bjørnffell med vidder og sportsanlegg. I Skjomen finnes også en flott golfbane.

Narvik er også kjent for et rikt kulturliv med kommunal musikksskole og mange profesjonelle musikere.

I Narvik sokn ligger det fem barneskoler, to store ungdomsskoler. Barnehagetilbudet er godt utbygd. Samarbeidet mellom skole - kirke fungerer godt.

I soknet ligger det også 3 sykehjem - Bo- og servicesenter. Dessuten flere omsorgsboliger.

Siden 1997 har det vært Sykehus- og institusjonsprest i Narvik med ansvar for den prestelige betjening på sykehuset og syke-

hjemmene. Her er også byens prester med i et andaktssamarbeid, og i dette arbeidet vil også kapellanen ta del.

Narvik har også et godt tilbud når det gjelder videregående skoler.

Her kan det også nevnes det er gitt et tilbud til Høyskolen i Narvik når det gjelder studentpresttjenesten. Til nå har prostipresten vært med i omsorgsteamet på høyskolen, og han har vært tilstede på studentprestkontoret ca. 3 t. pr uke. Det er naturlig at denne oppgaven inngår i den nye kapellanstillingens ansvarsområde.

I Narvik sokn ligger *byens smykke* sentralt i Kirkeparken - Narvik kirke fra 1925. Den har 750 sitteplasser samt et førsteklasses orgel med 42 stemmer. I Narvik kirke er det gudstjenester alle søn- og helligdager. Fredskapellet som ligger ved innkjøringen til byen fra nord, ble bygget i 1956, og fungerer som byens gravkapell og krematorium. Kirken er også vigsløst til gudstjenstlig bruk, og her holdes noen gudstjenester i løpet av året. I Straumsnes- Hergot området nord for byen er det gudstjeneste en gang pr. måned i Hergot kapell fra 2004. Det holdes dessuten månedlige kveldsgudstjenester - Tomasmesser, Taize-gudstjenester m.m. - i Sjømannskirken. Til nå har prostipresten hatt ansvaret for dette gudstjenestetilbudet.

I påsken og tidlig høst holdes også gudstjenester i Bjørnfejl sportskapell, her er det også gode overnattingsmuligheter for familier eller mindre grupper.

Dette skulle vise at vi har mange flotte kirkebygg i soknet.

Når det gjelder kirkegårder, så ligger hovedkirkegården ved Fredskapellet. Dessuten er det en kirkegård på Hergot - her også med graver tilbake til rallartiden.

Ved Narvik kirke ligger Narvik Menighetshus fra 1976. Et menighetshus som rommer kontor for kirkestaben i soknet, kontor for prosten i Ofoten og prostipresten i Ofoten samt for Barne- og familiearbeideren i Normisjon. Bygget er godt tilrettelagt for forskjellige menighetsaktiviteter, og det leies også ut til lag og foreninger i byen.

Staben i Narvik sokn består nå av sokneprest, kapellan, administrativ leder, kateket, organist og kriketjener/ renholder - alle i hel stilling.

Menighetsrådet, med støtte fra Narvik Kirkelige Fellesråd, finansierer en barne- og ungdomsarbeiderstilling i 75%.

Kirkegårdsarbeiderne har sitt arbeidssted på Fredskapellet. Kirkevergen i Narvik har kontorsted med sin stab på Narvik rådhus. Det arbeides for at kirkevergen med stab flyttes til Narvik Menighetshus.

Prosten gjør menighetstjeneste i Narvik etter nærmere avtale, og prostipresten vil også være til hjelp i Narvik når det ikke er avtalt tjenester ute i prostiet. Det er i gang arbeid med å legge til rette for et mer variert gudstjenesteliv i menigheten, og kapellanen vil få en viktig rolle i dette. Prestene har normalt alternerende tjenesteuker med kirkelige handlinger og fordeleler gudstjenestene mellom seg.

Kateketen har, i samarbeid med kapellan, ansvar for gjennomføring av konfirmanttiden. Konfirmantforberedelsen foregår fra september til mai. Konfirmanttallet ligger på ca. 80. Det er dessuten ungdomsklubb på menighetshuset og et TenSing kor. Det forventes at kapellanen skal gå inn i ungdomsarbeidet i soknet, samt delta i å samordne arbeid på dette området mellom soknene i Narvik.

Soknepresten vil ha sin oppmerksomhet rettet mer mot de voksne i menigheten. Dessuten har soknepresten sete i Narvik Menighetsråd med kapellanen som fast vikar.

Organisten driver Minores, barne- og ungdomskantoriet, Narvik Kirkekor og Narvik Kirkes Kammerkor. Det kirkemusikalske arbeidet i soknet drives godt, og korene er viktige støttespillere i gudstjenestearbeidet, og i kirkens kulturarbeid. Det arbeides med å få styrker organistressursen i soknet.

Dessuten drives det søndagsskole, barneklubb, trilletreff m.m. Det er også flere lag og foreninger i menigheten, og frivillige medarbeidere gjør en god innsats i forskjellige sammenhenger.

Samarbeidet mellom soknene i Narvik er godt, samtidig ser vi gode muligheter for å utvikle dette arbeidet. På prostiplan er det opprettet prostiråd som tar seg av enkelte felles tiltak i prostiet. Alle ansatte samles regelmessig til fagdager. Dessuten er det også regelmessige prestemøter i prostiet.

Det økumeniske arbeidet fungerer også bra.

Predikantringen har regelmessige møter, og vi har noen fellestiltak hvert år.

Det søkes da etter en kapellan som:

- søker en allsidig og utfordrende tjeneste
- som har en særlig motivasjon for å inkludere de unge
- som ønsker å arbeide i team både med tilsatte og frivillige medarbeidere
- som vil bidra til å utvikle et variert gudstjenesteliv
- som ønsker å styrke menighetens både kulturelle og diakonale profil

Det stilles tjenestebolig med boplikt. Boligspørsmålet er ikke helt avklart enda. Eventuelle spørsmål angående bolig kan stilles til prostens.

Målformen i kirke og skole er bokmål.

Vi vil legge vekt på personlig egnethet til stillingen.

Stillingen har Ofoten prosti som tjenestedistrikt. Dette innebærer at kapellanen kan bli pålagt av prosten å bistå med tjenester i prostiet.

Stillingen lønnes som kapellan, lønnstrinn 44-59. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til prosten i Ofoten, Ingvar Hindenes - tlf:76965840/1- mobltlf: 97775344, eller Sør-Hålogaland bispedømmekontor tlf.75548550.

Søknad med CV, bekrefte vitnemål, attester og referanser sendes til: Sør-Hålogaland bispedømmekontor, Tolder Holmersv. 11, 8003 Bodø, innen 07.07.2006.

Seminar for prester/teologer, organister, diakoner, kateketer, studenter:

Elverumssymposiet-06

Elverumssymposiet er en videreføring av Elverumprosjektet 1999-2002 som utviklet forslag til ny gravferds-liturgi og ny dåpsliturgi.

Tema: Gudstjenesten som hendelse

Elverum folkehøgskule 14.-15. juni 2006

Med bl.a. Martin Mod ~~xx~~Gudstjenesten som rite, Ådne Njå: Liturgi og Den Hellige Ånd, Henrik Ødegård: Det musiske menneske, Synnøve Heggem: Ordene og Ordet i gudstjenesten.

Presentasjon av liturgisk materiale fra arbeidet med gudstjenestereformen

For fullstendig program/informasjon/påmelding: Elverum kirkekontor, tlf 62 43 52 70 Postboks 201, 2402 ELVERUM.

kirkekontoret@elverum.kirken.no

Pris: 800,- (2 dager, dobbeltrom med full pensjon. Spør om alternativer)

NB! Påmelding innen 1. juni 2006.

Nyhet fra Luther Forlag

*Tone Stangeland Kaufman
Og Birgitte Bjørnstad Sæbø (red)*

DE STORE ORDENE EN ANTOLOGI

De store ordene er en antologi med 25 forfattere.

Vi har valgt ut 25 av de store ordene i kristen tro og bedt bidragsytere fra ulike kristne sammenhenger om å gi disse ordene et nytt språk for vår tid. Resultatet er blitt en vakker bok fylt av varme, med mange nye perspektiver og et rikt språk.

Kr 248,-

Nyhet fra Luther Forlag

Peter Halldorf

ÅND OG BOKSTAV

DEN SMALE VEIEN MELLOM FANATISME OG FORFALL

Den religion som bare er bokstav, ender i rettroenhetens blindgate.

Den åndelighet som ikke kjennes ved bokstaven, vil før eller senere lide skipbrudd på lidenskapens hav.

Boken reflekterer blant annet den såkalte Knutbytragedien i Sverige, som for mange er blitt stående som et skrekkenes eksempel på hvor galt det kan gå.

Kr 148,-

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. *e-post: tangenmenighet@senswave.com*

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO
Red. sekr.: Eyolf Berg
Tlf. 91 17 65 37
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Björg Gjelsvik,
Bok & Media AS, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

